

Ewa Hadrian

**PROFESOR JERZY STARNAWSKI (1922-2012) -
- HISTORYK I BADACZ LITERATURY POLSKIEJ, NEOLATYNISTA,
BIBLIOGRAF, PEDAGOG, EDYTOR, ERUDYTA**

**Professor Jerzy Starnawski (1922-2012) - historian and researcher of Polish literature,
neolatinist, bibliographer, teacher, editor, erudite person**

**Профессор Ежи Старнавски (1922-2012) – историк и исследователь польской
литературы, неолатинист, библиограф, педагог, издатель, эрудит**

Prof. zw. dr hab. Jerzy Starnawski urodził 27 II 1922 r. w Guzówce (pow. Krasnystaw); był synem Tadeusza Starnawskiego i Marii z Kuczyńskich. Miał dwóch braci – Zbigniewa (1920-1993) i Zdzisława (1925-1930). Młodszy brat zmarł w dzieciństwie i śmierć ta – jak pisze Jerzy Starnawski – „(...) w sposób zupełnie wyjątkowy złamała życie Ojca (...)”¹. Starszy brat – Zbigniew, po ukończeniu tzw. Szkoły Lubelskiej (prywatnego gimnazjum męskiego im. Stefana Batorego w Lublinie), w latach 1938-1944 uczęszczał do lubelskiego Seminarium Duchownego. Pierwszą parafią nowo wyświęconego wikariusza był Krzczonów, później Bychawa. W latach 1947-1951 odbył studia specjalistyczne z zakresu historii Kościoła w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Pracę doktorską poświęcił postaci oraz posłudze kapłańskiej i biskupiej Walentego Baranowskiego. W latach 1956-1975 był wykładowcą Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie. Od 1 III 1976 r. do końca życia był archiwariuszem Kurii Biskupiej w Lublinie. 10 IV 1969 r. został rektorem kościoła pw. św. Jozafata w Lublinie. Był prałatem kustoszem kapituły kolegiackiej w Zamościu, a od roku 1992 kanonikiem honorowym lubelskiej kapituły katedralnej. Zmarł nagle 19 XII 1993 r. w Kijowie, gdzie pojechał - na zaproszenie Instytutu Teologiczno-Filozoficznego im. św. Tomasza z Akwinu przy Uniwersytecie Kijowskim - z wykładami dotyczącymi historii Kościoła w XIX w. Został pochowany w grobowcu rodzinnym w Turobinie².

Pierwsze lata edukacji braci Starnawskich miały miejsce jeszcze w Guzówce. Z sentymentem wspomina Jerzy Starnawski swojego domowego nauczyciela – Adama Luterka, studenta ostatniego roku polonistyki KUL. Pisze Starnawski: „W Guzówce, co wprawiło w podziw mojego Ojca, napisał pracę magisterską i w czerwcu 1929 r. złożył w Lublinie egzamin dyplomowy. Korzystał z biblioteki moich Rodziców, niektóre książki sprowadził sobie z lubelskich bibliotek. On poza lekcjami odbywanymi w godzinach rannych zaprowadził wieczorne pogadanki o literaturze polskiej wygłaszane dla chłopców: ośmioletniego, sześć- i półletniego”³

¹ J. Starnawski, *Autobiografia naukowa*, „Analecta”, R. XII, 2003, z. 1-2, s. 265.

² Zob. E. Walewander, *Ks. Zbigniew Starnawski (1920-1993)*, „Summarium” 1993-1994, z. 22-23 (42-43), s. 153-154; tenże, *Starnawski Zbigniew, Słownik polskich teologów katolickich 1981-1993*, t. 8, Warszawa 1995, s. 549-551.

³ J. Starnawski, dz. cyt., s. 266.

W roku 1931 rodzina Starnawskich przeniosła się do Lublina. Jerzy Starnawski uczęszczał do Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego; w 1939 r. zdał maturę. Swą edukację szkolną, oceniając ją z perspektywy lat „z uczuciami mieszanymi”, obszernie opisał i wnikliwie skomentował w swej *Autobiografii naukowej*⁴. Wspomina m.in. nauczycieli szkolnych: Zygmunta Kukulskiego, ks. prałata Floriana Krasuckiego, Karola Zabłockiego, Mariana Nagnajewicza, Zygmunta Tołwińskiego, ale także woźnych – „ludzi nieposzlakowanej prawości” – Antoniego Baruka i Jana Biniędę⁵.

Jerzy Starnawski - obok edukacji *stricte* szkolnej - wiele zawdzięcza wykładom, które wygłaszali m.in. naukowcy i pisarze polscy, zapraszani na odczyty do Lublina. Wspomina m.in., jak wielkie wrażenie zrobiły na nim wystąpienia Leona Białkowskiego, Oskara Haleckiego, Tadeusza Zielińskiego, czy też Zofii Kossak-Szczuckiej, Gustawa Morcinka czy Jana Wiktora, a także przedstawienie w wykonaniu trupy teatralnej Juliusza Osterwy, która wystawiła *Powrót Przełęckiego* Jerzego Zawieyskiego. Starnawski podkreśla ponadto, jak ważną rolę w procesie kształcenia jego odegrali rodzice, konstatując to następująco: „(...) rodzice nie są zobowiązani zostawić dzieciom w spadku bogactw, lecz przekazać zasady życiowe i zatroszczyć się o wykształcenie. Ojciec przekazał nam, memu Bratu i mnie, zasady życiowe. Matka, niezwykle pobożna, przekazywała nam wiedzę w zakresie religii rzymsko-katolickiej i kultury polskiej we wszystkich jej przejawach. Pod kierunkiem Matki, mądrego Cicerone, poznawaliśmy od 1931 r. Lublin wraz z okolicami”⁶.

Wspominając swojego nauczyciela szkolnego dra Ludwika Kamykowskiego, prof. Jerzy Starnawski napisał znamienne słowa: „Uczył mnie tylko przez trzy lata, ale on to sprawił, że na kilka lat przed maturą wybrałem filologię polską jako przedmiot mych studiów”⁷. Jednocześnie dodaje: „W czerwcu 1939 r. jako świeży maturzysta nie widziałem siebie, po odbyciu służby wojskowej, na ławce uniwersyteckiej w KUL, myślałem o UJ lub o UW”⁸. Jednakże wydarzenia września 1939 r. pokrzyżowały plany lubelskiego maturzysty.

Już w sierpniu 1939 r. został powołany na tzw. trzeci turnus obozu Junackich Hufców Pracy i 17 sierpnia stawił się w Osowcu k. Grajewa. Po wybuchu II wojny światowej, wcielony do kursu dywizyjnego podchorążych rezerwy piechoty przy 19. Dywizji, brał udział w obronie Grodna, po czym został internowany i do czerwca roku 1940 przebywał w obozach na Litwie (w Rakiszkach, później w Wylkowyszkach). Rok 1940/1941 przeżył w Wilnie. W 1941 roku - po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej - dostał się do niewoli niemieckiej i był więziony w obozach w Witzendorfie, w Zeven i w Sandbostel. Zwolniony na podstawie świadectwa lekarskiego, w kwietniu 1944 r. powrócił do Lublina. „Nie zastałem Ojca, który zmarł przed dwoma laty w czasie, gdy byłem pozbawiony możliwości korespondencji i Rodzice nic nie wiedzieli o mnie. Przybyłem niemal dosłownie na prymcję mojego Brata, wyświęcanego na kapłana”⁹. Po latach, w rozmowie z Marią Bokszczańską przyznał: „Druga wojna światowa wytrąciła mnie z drogi naukowej na pięć lat. Przeszedłem gehennę, zwłaszcza od lata 1941 r. do jesieni 1943, gdy byłem jeńcem

⁴ Zob. tamże, s. 267-272.

⁵ Tamże, s. 270.

⁶ Tamże, s. 265-266.

⁷ Tamże, s. 269.

⁸ Tamże, s. 271.

⁹ Tamże, s. 274.

bolszewickim w niewoli niemieckiej, zmieszany z jeńcami w drodze przypadku. W wyniku ciężkiej pracy fizycznej i głodu chorobliwie traciłem pamięć, co odczułem zwłaszcza spostrzegłszy, jak bardzo zapomniałem wówczas łacinę. W kwietniu 1944 r. udało mi się wrócić do Lublina. Od razu wziąłem się do nauki, zwłaszcza łaciny i greki¹⁰.

Po zakończeniu wojny Jerzy Starnawski podjął studia polonistyczne na reaktywowanym Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie w 1948 r. uzyskał magisterium na podstawie pracy *Tragizm w dziełach Karola Huberta Rostworowskiego*.

O powojennym KUL Starnawski napisał: „Skład wykładowców filologii polskiej zmienił się całkowicie; przede wszystkim wydarzeniem w dziejach Uczelni było objęcie pierwszej katedry historii literatury polskiej przez Juliusza Kleinera. Odnalazłem znakomitego przewodnika naukowego (...)”¹¹. Obok literatury studiował również filologię klasyczną, planując uzyskanie jednocześnie dwóch magisteriów. Za radą prof. Juliusza Kleinera pozostał przy filologii polskiej. Literatura i języki klasyczne pozostały jednak na zawsze wielką miłością prof. Jerzego Starnawskiego. Dowodzą tego rozliczne prace naukowe i przyczynkarskie, które poświęcił literaturze klasycznej. Po latach powiedział: „filologiem klasycznym byłem niewątpliwie mniej zaawansowanym niż historykiem literatury polskiej, ale zdobyłem pogranicze: stałem się neolatynistą, dla badacza literatury staropolskiej jest cenne. Tej domenie służyłem jako dydaktyk”¹².

Do ważkich i znaczących postaci, które spotkał w trakcie swojej uniwersyteckiej edukacji, Jerzy Starnawski zaliczył m.in. profesorów Henryka Elzenberga, Andrzeja Wojtkowskiego, Tadeusza Milewskiego, Marię Dłuską, Leona Białkowskiego, Mariana Plezię, zaś wykłady Jana Parandowskiego wspomina jako piękne eseje, a seminaria, które prowadził, były wielce kształcącymi – dla obu stron – rozmowami o zagadnieniach twórczości. „Z wykładów o humanizmie wyrosło studium o Petrarce, z rozmyślań nad tajemnicami pisarstwa – *Alchemia słowa*”¹³.

Studiując, Jerzy Starnawski jednocześnie pracował zarobkowo, najpierw w Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie¹⁴, później jako praktykant - nauczyciel łaciny (pod skrzydłami znakomitej dr Janiny Pliszczyńskiej, późniejszej profesor KUL) w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Stanisława Staszica (1946), a następnie nauczyciel języka polskiego w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Jana Zamoyskiego (1946-1948). Działal w Towarzystwie Literackim im. Adama Mickiewicza (od 1946) i Polskim Towarzystwie Filologicznym (od 1949). W latach 1948/49 kontynuował studia na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (uczęszczał m. in. na proseminarium prof. Romana Ingardena i seminarium prof. Stefana Szumana) i uczył w liceum w Charsznicy pod Miechowem (1948-1949). W latach 1949/50 studiował na Uniwersytecie Warszawskim, a jednocześnie pracował jako nauczyciel (1949-1950) w Państwowym Liceum w Legionowie pod

¹⁰ M. Bokszczanin, *Pomiędzy romantyzmem z literaturą staropolską*, [rozmowa z prof. Jerzym Starnawskim], „Polonistyka” 1990, nr 10, s. 553.

¹¹ Starnawski, dz. cyt., s. 275.

¹² Tamże, s. 291.

¹³ Tamże, s. 277.

¹⁴ Jerzy Starnawski pracował od 25 XI 1944 do 30 XI 1945 r. (bibliografia i czytelnia). Zob. Z. Bieleń, *Powojenne losy Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego (do połączenia z Miejską Biblioteką Publiczną w 1948 r.)*, „Bibliotekarz Lubelski”, R. XLVIII, 2005, s. 15, 23, 25.

Warszawą, później także w Liceum im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie.

W grudniu 1949 r. Jerzy Starnawski doktoryzował się na KUL na podstawie rozprawy *Słowacki - epistolograf* (promotor – prof. Juliusz Kleiner, a po jego wyjeździe z Lublina – doc. Stefan Kawyn).

W latach 1950-64 Jerzy Starnawski pracował na KUL na stanowiskach: starszego asystenta, adiunkta, zastępcy profesora i docenta (od 1958-1964). Pierwszych magistrów wypromował w roku 1961. Od roku 1950 był członkiem Towarzystwa Naukowego KUL, od 1963 – członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

Debiutował w roku 1951 szkicem literackim *Tragizm „Judasza z Kariothu” Karola Huberta Rostworowskiego*, ogłoszonym w „Przeglądzie Powszechnym”. W następnych latach publikował liczne rozprawy, artykuły, opracowania edytorskie i bibliograficzne, m.in. w „Rocznikach Humanistycznych” (od 1950, wyd. 1953), „Kamienie” 1953-1961, 1975), „Pamiętniku Literackim” (od 1954), „Twórczości” (1956-72, z przerwami), „Zeszytach Naukowych KUL” (od 1958), „Przeglądzie Humanistycznym” (od 1959), „Ruchu Literackim” (od 1960)¹⁵.

W roku 1951 r. Jerzy Starnawski ożenił się z Teresą Jaruzelską. W roku 1959 urodziła się córka Jerzego i Teresy Starnawskich – Maria, późniejsza historyczka mediewistka¹⁶.

W 1964 r. Jerzy Starnawski przeniósł się do Łodzi, gdzie w Uniwersytecie Łódzkim objął stanowisko docenta. Prace naukowe zaczął ogłaszać nadto w „Zeszytach Naukowych Uniwersytetu Łódzkiego” (od 1965), „Rocznikach Bibliotecznych” (1966-1980), „Roczniku Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza” (od 1967), „Filomacie” (od 1969).¹⁷ W 1974 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a w roku 1981 profesorem zwyczajnym. W roku 1981 objął Katedrę Literatury Staropolskiej i Nauk Pomocniczych na Uniwersytecie Łódzkim.

Od roku 1965 należał do Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu, a od 1966 r. do Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (w roku 1998 został członkiem honorowym tegoż Towarzystwa).

Jerzy Starnawski w latach 1975-84 prowadził wykłady w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie. W 1982 r. został członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Zamościu, w roku 1992 członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, a w roku 1997 członkiem czynnym PAU. Został uhonorowany m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Prof. zw. dr. hab. Jerzy Starnawski zmarł 9 listopada 2012 r. w Łodzi. Został pochowany w Lublinie na cmentarzu przy ul. Lipowej.

Dorobek naukowy prof. Jerzego Starnawskiego liczy blisko tysiąc publikacji, w tym kilkadziesiąt książek, poświęconych głównie literaturze staropolskiej, literaturze polskiej okresu romantyzmu, naukom pomocniczym historii literatury polskiej, historii polonistyki i neolatynistyce.

Spośród publikacji autorstwa prof. Jerzego Starnawskiego trudno wybrać te najważniejsze. Wszystkie bowiem, niezależnie od ich przeznaczenia, tematyki i obszerności, charakteryzują się bogactwem myśli, erudycją, pięknym językiem, rzetelnością. Widać myśl i pióro wytrawne, wszechstronnie wykształconego

¹⁵ Zob. B. D. [B. Dorosz], *Starnawski Jerzy*, w: *Współcześni polscy pisarze i badacze literatury*. Słownik biobibliograficzny, pod red. J. Czachowskiej, A. Szałagan, t. 7, Warszawa 2001, s. 441.

¹⁶ Zob. *Starnawski Jerzy Maria Mieczysław*, w: *Kto jest kim w Polsce*, Warszawa 2003.

¹⁷ Zob. B. D. [B. Dorosz], *Starnawski Jerzy*, dz. cyt., s. 441.

i odkrywczego badacza literatury, znawcę kultury, mistrza pióra, pedagoga. Nie sposób zapomnieć, że to Jerzemu Starnawskiemu pokolenia polonistów, literaturoznawców, badaczy dziejów literatury i kultury, edytorów zawdzięczają opasłe, wielokrotnie wznawiane dzieła, takie jak: *Warsztat bibliograficzny historyka literatury polskiej* (1957) i *Warsztat bibliograficzny historyka literatur obcych* (1980), *Sredniowiecze* (1975), *Praca wydawcy naukowego* (1979), *Odrodzenie. Czasy, ludzie, książki* (1991), *Sredniowieczna poezja religijna* (1992), *Zarys dziejów literatury staropolskiej* (1993), *Wieki średnie i wiek renesansowy. Studia* (1996), *Sylwetki lwowskich historyków literatury* (1997), *Sylwetki wileńskich historyków literatury* (1997), *W świecie olbrzymów. Studia o twórczości i recepcji czterech wielkich romantyków* (1998), *Ludzie książki* (2000), *Sylwetki lubelskich humanistów XIX i pierwszej połowy XX wieku* (2004). Od 1994 r. redagował *Słownik badaczy literatury polskiej* (ukazało się 10 tomów), znakomite i rzetelnie opracowane źródło wiedzy o badaczach polskiej humanistyki. Te ostatnie przytoczone dzieła profesora Jerzego Starnawskiego są realizacją jego motta życiowego, które ma źródło – jakże inaczej – w wypowiedzi mistrza Jerzego Starnawskiego – prof. Juliusza Kleinerja. Pisze Starnawski: „Juliusz Kleiner wypowiedział się w mowie jubileuszowej, że czuje się *slugą wielkości*. Badacz zajmujący się nie tylko twórcami, a ale i historykami literatury staje się *slugą slug wielkości*. Owych *slug wielkości* byłem nie tylko biografem, ale i edytorem prac”¹⁸. I tak do twórców, którzy znaleźli się w orbicie naukowych zainteresowań prof. Starnawskiego, zaliczamy m.in. Mikołaja Reja, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Jana Kochanowskiego, Wespazjana Kochowskiego, Szymona Starowolskiego, Marcina Kromera, Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, Stanisława Orzechowskiego, Konstancję Benisławską, Juliusza Słowackiego, Adama Mickiewicza, ale także Sofoklesa, Tacyta i wielu innych. W roku 2003 pisze Starnawski w swojej *Autobiografii naukowej*: „W ostatnich dziesiątkach lat stałem się historykiem polskiej nauki o literaturze. Jak się rzekło, zrobiłem wcześniej to i owo w zakresie kultu Juliusza Kleinerja i Stanisława Pigonia. Konterfekty uczonych mnożyły się na moim warsztacie z racji śmierci, jubileuszy. Wydobywałem nowe materiały archiwalne. Jeszcze w latach lubelskich zajmowałem się korespondencją naukową Hieronima Łopacińskiego, ogłaszałem zespoły listów i rozprawki oparte o nie”¹⁹.

Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie zawdzięcza prof. Jerzemu Starnawskiemu wiele znakomitych i źródłowych, wręcz „kanonicznych” prac. Najważniejszą jest z pewnością – sporządzona przez Starnawskiego – bibliografia Hieronima Łopacińskiego, opublikowana w roku 1957²⁰. Da ważniejszych prac Starnawskiego, związanych Biblioteką im. Łopacińskiego należą: *Biblioteka im. H. Łopacińskiego – warsztat pracy historyka literatury polskiej*²¹, opracowania korespondencji Hieronima Łopacińskiego z Adamem Antonim Kryńskim, Janem Baudouinem de Courtenay, Janem Łosiem, Aleksandrem Brücknerem, Mieczysła-

¹⁸ J. Starnawski, dz. cyt., s. 297.

¹⁹ Tamże, s. 295.

²⁰ J. Starnawski, *Bibliografia Hieronima Łopacińskiego*, w: *Hieronim Łopaciński i biblioteka jego imienia w Lublinie*, pod red. F. Araszkiwicza, Lublin 1957, s. 89-126.

²¹ Tenże, *Biblioteka im. H. Łopacińskiego – warsztat pracy historyka literatury polskiej*, w: *Hieronim Łopaciński i biblioteka jego imienia w Lublinie...*, s. 243-260.

wem Karłowiczem, Władysławem Nehringiem, Adolfem Černym²². Jedną z ostatnich prac – *Między Wisłą i Bugiem. Lublin – Zamość – Chełm – Nałęczów* - profesor opublikował nakładem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie²³. Wcześniej, we wrześniu roku 2006, prof. Jerzy Starnawski był uczestnikiem konferencji naukowej zorganizowanej w WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie (przy współudziale Instytutu Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i Instytutu Historii UMCS) z okazji stulecia śmierci patrona Biblioteki - Hieronima Łopacińskiego. Wykład prof. Starnawskiego inaugurował sesję i został pomieszczony w wydawnictwie jubileuszowym²⁴.

W roku 2007 na konferencję naukową „Biblioteki publiczne Lubelszczyzny 1944-2007. Dzieje – funkcje – działalność”, zorganizowaną z okazji stulecia Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, prof. Jerzy Starnawski przygotował wystąpienie „O bibliotekarzach – naukowcach w Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie”.

Do ważkich spotkań z prof. Jerzym Starnawskim w WBP im. H. Łopacińskiego zaliczyć należy ponadto majowe spotkanie roku 2007, poświęcone pamięci prof. Juliusza Kleinera (w 50. rocznicę śmierci Juliusza Kleinera, w spotkaniu brał udział jego syn – prof. dr hab. Witold Kleiner, matematyk), w czasie którego wykład nt. życia i działalności naukowej Juliusza Kleinera wygłosił prof. Jerzy Starnawski, oraz promocję pierwszego wydanego tomu *Dzieł wszystkich* Cypriana Norwida, która miała miejsce 8 IV 2008 r. Publikację tę znakomicie zaprezentował wtedy prof. Starnawski, a spotkanie to zorganizowały: Instytut Badań nad Twórczością Cypriana Norwida Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Zainteresowanie losami biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie prof. Jerzy Starnawski przejawiał już w latach pięćdziesiątych XX w. Był czynnym członkiem Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego, kiedy to w drugiej połowie lat 50. Towarzystwo – na wniosek prof. Feliksa

²² J. Starnawski, *Korespondencja językoznawcza Adama Antoniego Kryńskiego z Hieronimem Łopacińskim*, „Roczniki Humanistyczne”, t. 11, 1962, z. 1; J. Baudouin de Courtenay, *Listy do Hieronima Łopacińskiego*, oprac. J. Starnawski, „Język Polski”, R. 44, 1964, nr 1; tenże, *Korespondencja Jana Łosia z Hieronimem Łopacińskim*, „Język Polski”, R. 45, 1965, z. 1; tenże, *Dwa listy Władysława Nehringa do Hieronima Łopacińskiego*, „Słaski Kwartalnik Historyczny Sobótka”, 1966, nr 2; *Korespondencja Aleksandra Brücknera do Hieronima Łopacińskiego, Cz. 1, Listy 1-21*, oprac. J. Starnawski, „Slavia Occidentalis”, t. 26, 1967; *Pięćdziesiąt trzy listy Jana Karłowicza do Hieronima Łopacińskiego 1888-1903*, oprac. J. Starnawski, „Lud”, t. 52, 1968; tenże, *Aleksander Brückner w świetle korespondencji*, „Ruch Literacki”, 1970, nr 2; tenże, *Czterdzieści listów Aleksandra Brücknera do Hieronima Łopacińskiego*, „Slavia Occidentalis”, t. 28/29, 1971; M. Karłowicz, *Listy do Hieronima Łopacińskiego*, wstęp J. Starnawski, „Roczniki Humanistyczne” t. 22, 1974, z. 5; tenże, *Z korespondencji Hieronima Łopacińskiego z Adolfem Černym*, „Prace Filologiczne”, t. 29, 1979.

²³ J. Starnawski, *Między Wisłą i Bugiem. Lublin – Zamość – Chełm – Nałęczów*, Lublin 2010.

²⁴ J. Starnawski, *O życiu naukowym w Królestwie Polskim w czasach Łopacińskiego*, w: *Hieronim Łopaciński. Epoka, ludzie, region. Materiały z konferencji naukowej, Lublin, 19-20 września 2006 r.*, pod red. Z. Bielenia. Lublin 2006, s. 11-22.

Araszkiewiczza – powołało jednogłośnie Komitet Redakcyjny dla wydania spuścizny literackiej Hieronima Łopacińskiego (protokół z dnia 2 IX 1959), Jerzy Starnawski stał się orędownikiem tej sprawy. Na kolejnych spotkaniach Zarządu Towarzystwa Starnawski nieustannie monitorował postępy w sprawie wydania dzieł Łopacińskiego, postulował starania o dotację na ten cel z Miejskiej Rady Narodowej (protokół z dnia 14 VI 1958). Już jako sekretarz Towarzystwa zabiegał o wydanie dzieł Łopacińskiego, poddając m.in. pomysł rozpisania ankiety wśród naukowców humanistów w sprawie wydania dzieł wszystkich Łopacińskiego. Kwesta ta jednak nie postępowała tak sprawnie, jak przewidywano na początku przedsięwzięcia. Postanowiono zatem rozpocząć od wydania korespondencji, wystąpić o dotację do Miejskiej i Wojewódzkiej Rady Narodowej, wnioski zaś poprzeć głosami członków PAN – prof. Witolda Doroszewskiego i prof. Zenona Klemensiewicza, rozważano ponadto kwestię postawienia przed budynkiem Biblioteki pomnika Hieronima Łopacińskiego (protokół z dnia 13 IV 1960). Na posiedzeniu Towarzystwa w dniu 7 XI 1960 r. rozważano m.in. skład osobowy zespołu, który miałby przystąpić do pracy nad wydaniem dzieł Łopacińskiego (jako sprawę niezwykle istotną i wymagającą szczególnej staranności przedstawiono m.in. odczytywanie rękopisów Łopacińskiego)²⁵.

Niestety, jak wiadomo, wyżej przedstawione pomysły i postulaty przypadły na czas schyłkowej działalności Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego. Towarzystwo zakończyło swoją działalność pod koniec 1962 r.²⁶ Pełna edycja dzieł Hieronima Łopacińskiego wciąż czeka na edytora i wydawcę.

Postać prof. Jerzego Starnawskiego jest postacią niezwykle. Jak zatem zakończyć ten – zaledwie skrótem będący – rys postaci wielkiego uczonego. Profesor Jerzy Starnawski napisał kiedyś tekst *Ulubione cytaty z pisarzy łacińskich i greckich*²⁷, będący, jak zawsze, przykładem jego świetnego pióra, błyskotliwej inteligencji, dowodem wielkiej erudycji i tytanicznej pracy. Wypada zatem cytatem ze starożytnych zakończyć: *Labores pariunt honores*.

Summary

The article presents the figure of Professor Jerzy Starnawski, PhD (27 II 1922 - 9 XI 2012), historian and researcher of Polish literature, bibliographer, teacher, editor and erudite person.

Professor Jerzy Starnawski was a graduate of Polish philology at the Catholic University of Lublin, then a research worker at that university; from 1964 – a research worker of the University of Łódź. In 1974, he was nominated an associate professor and in 1981 a full professor. In 1981 he assumed the management of the Department of Old Polish Literature and Auxiliary Sciences at the University of Łódź. He was a member of the Polish Academy of Arts and Sciences, as well as many scientific societies: Scientific Society of the Catholic University of Lublin, Lublin Scientific Society, Przemyśl and Zamość Society of Friends of Science, Łódź Scientific Society, Maria Konopnicka Society, as well as the Hieronim Łopaciński Public Library Society.

²⁵ Zob. *Księga protokołów posiedzeń organizacyjnych Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, sygn. 2961.

²⁶ M. Gawarecka, *Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, w: *Słownik polskich towarzystw naukowych*, t. 2, Wrocław 1990, s. 477.

²⁷ J. Starnawski, *Ulubione cytaty z pisarzy łacińskich i greckich*, „Meander” 2006, nr 3-4, s. 352-359.

Professor Jerzy Starnawski died in 2012 in Łódź and was buried in Lublin at the cemetery at Lipowa Street.

The academic achievements of Professor Jerzy Starnawski amount to almost a thousand of publications, including several dozen of books, mainly on old Polish literature, Polish literature of the Romanticism period, auxiliary sciences of the history of Polish literature, history of Polish studies and Neo-Latin studies as well as hundreds of articles published mainly in academic journals (i.a. in the „Roczniki Humanistyczne”, „Pamiętnik Literacki”, „Twórczość”, „Zeszyty Naukowe KUL”, „Przegląd Humanistyczny”, „Ruch Literacki”).

The article emphasises the activities of Professor Jerzy Starnawski conducted for the Hieronim Łopaciński Public Library Society in Lublin.

Резюме

Статья посвящается профессору др. Ежи Старнавскому (27 II 1922 - 9 XI 2012), историку и исследователю польской литературы, библиографу, педагогу, издателю и эрудиту.

Профессор Ежи Старнавски выпускник польской филологии Католического Университета в Люблине, затем его научный сотрудник. С 1964 года был научным сотрудником Университета в Лодзи. В 1974 он получил звание профессора. В 1981 году стал руководителем Кафедры старопольской литературы Университета в Лодзи. Был членом Польской Академии Знаний а также разных научных обществ – Научного Общества Католического Университета в Люблине, Люблинского Научного Общества, Общества Любителей Наук в городе Пжемысль и Общества Любителей Наук в городе Замость, Научного Общества в городе Лодзь, Общества им. Марии Конопницкой а также Общества Публичной Библиотеки им. Херонима Лопацинского.

Профессор Ежи Старнавски умер в Лодзи. Он похоронен в Люблине на кладбище на улице Липовой.

Научные труды профессора Старнавского – почти тысяча публикаций, в том числе несколько десятков книг посвященных прежде всего старопольской литературе, польской литературе эпохи романтизма, вспомогательным дисциплинам истории польской литературы, истории польской филологии и неолатыни а также многочисленные статьи напечатанные в научных журналах: „Roczniki Humanistyczne”, „Pamiętnik Literacki”, „Twórczość”, „Zeszyty Naukowe KUL”, „Przegląd Humanistyczny”, „Ruch Literacki”.

В статье экспонируется деятельность профессора Ежи Старнавского в пользу Общества Публичной Библиотеки им. Херонима Лопацинского в Люблине.